แต่งตั้ง*หรือ*ให้พ้นจาก “สารวัตรกำนัน” อำนาจใคร ?

โดย นายปกครอง

หากเอ่ยถึง **“สารวัตรกำนัน”** คนกรุงอาจไม่คุ้นเคยว่าเป็นใคร มาจากไหน และทำหน้าที่อะไร ?

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า *“ในตำบลหนึ่ง ให้มีสารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยกำนันสองคน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรนี้แล้วแต่กำนันจะขอร้องให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการเมืองด้วยจึงเป็นได้ และ**กำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้**”*

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ชัดเจนครับ...

“สารวัตรกำนัน” ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยกำนัน ผู้มีอำนาจแต่งตั้งสารวัตรเป็นผู้ช่วย จึงเป็นอำนาจของ “กำนัน” โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน

*แต่ทว่า...*กฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการสั่งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่ง...ครับ *จึงเกิดปัญหาว่า ใคร ? มีอำนาจสั่งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่ง* และ*คำสั่งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งมีผลผูกพันให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันใด*

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๓๒/๒๕๖๑ มีคำตอบ...ครับ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ในการเปลี่ยนแปลงสารวัตร โดยให้สารวัตรคนเดิมพ้นจากตำแหน่งเพื่อแต่งตั้งสารวัตรคนใหม่มาเป็นผู้ช่วยของกำนัน ผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลง คือ กำนัน และกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น *กำนันจึงมีอำนาจให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งได้ด้วยตัวเองตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด*

ด้วยเหตุนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่มีอำนาจออกคำสั่งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งแต่อย่างใด

แต่คำสั่งให้สารวัตรพ้นจากตำแหน่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การที่กำนันมีหนังสือแจ้งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่ง ถือว่าเป็นคำสั่งที่แจ้งให้ทราบและ***มีผลเป็นการพ้นจากตำแหน่ง***ในวันที่สารวัตรกำนันรับทราบคำสั่งตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บัญญัติว่า *“คำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้ยันต่อบุคคลตั้งแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับแจ้งคำสั่งเป็นต้นไป”*

“นายปกครอง” มีข้อสังเกตสำหรับคดีนี้นะครับ...ว่า ในกรณีที่คำสั่งใดมีสถานะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การเตรียมการหรือการดำเนินการในทางปกครองเพื่อออกคำสั่งทางปกครองจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการ อันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ถ้าเป็นคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิของคู่กรณี ฝ่ายปกครองต้องให้โอกาสคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริง โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอ ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่คดีนี้ แม้ว่าคำสั่งให้สารวัตรกำนันพ้นจากตำแหน่งจะเป็นคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิของคู่กรณี แต่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๖) ประกอบกับ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงไม่ต้องรับฟังคู่กรณีตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง... *ทำนองเดียวกับคำพิพากษา*

*ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๕๐/๒๕๔๙...*ครับ *(ปรึกษาคดีปกครอง ได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทาหรณ์จากคดีปกครอง)*